

ことばの歳時記

4月の季語

日本には春夏秋冬という四季があります。一般的に3～5月を春、6～8月を夏、9～11月を秋、12～2月を冬と区切りますが、気候の変化とは必ずしも一致していません。日本の気候は緩やかに移行し変化していくため、そもそも季節を4つに区切るのは難しく、二十四節気や古代中国で考案された季節を表す方式のひとつである七十二候を用いて表現することもあります。

さて4月のことを、日本では卯月（うづき）と呼びます。卯月の由来は、卯（ウツギ）の花が咲く月「卯の花月（うのはなづき）」を略したものであるというのが定説となっています。日本では4月は、新年度や新学期のはじまる節目の月であり、学校・会社などでは入学式・入社式が行われます。

4月の季語には、花にまつわるものが多いのが特徴です。「桜」はもちろんのこと、「花曇」（桜の花の咲くころの、薄くぼんやりと曇った空模様）、「花冷え」（桜の花の咲くころ、急に寒くなること）、「花吹雪」（桜の花の散ること）などがあり、どの言葉も日本語の奥深さと優美さを感じることができるのではないのでしょうか。

คำศัพท์สัมพันธ์

ศัพท์ตามฤดูกาลสำหรับเดือนเมษายน

ประเทศญี่ปุ่นมีฤดูอยู่ด้วยกันสี่ฤดูได้แก่ ฤดูใบไม้ผลิ ฤดูร้อน ฤดูใบไม้ร่วง และฤดูหนาว โดยปกติจะแบ่งออกเป็นช่วง ๆ โดยตั้งแต่เดือน มี.ค.- พ.ค.เป็นฤดูใบไม้ผลิ เดือน มิ.ย.-ส.ค. เป็นฤดูร้อน เดือน ก.ย.-พ.ย. เป็นฤดูใบไม้ร่วง และเดือน ธ.ค.-ก.พ. เป็นฤดูหนาว แต่เนื่องด้วยสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป ฤดูกาลจึงอาจคลาดเคลื่อนไปจากเดิมบ้าง และเนื่องจากการที่สภาพอากาศของญี่ปุ่นค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไปนี้เอง จึงทำให้การกำหนดแบ่งฤดูกาลออกเป็นสี่ฤดูนั้นมีความยากลำบากขึ้น ดังนั้นจึงมีการเรียกฤดูกาลด้วย “ชิจิจุนิโกะ” ซึ่งเป็นวิธีการเรียกฤดูกาลตามแนวคิดแบบจีนโบราณ โดยจะแบ่งฤดูออกเป็นสี่สิบสี่ช่วงด้วยกัน

สำหรับ เดือน เม.ย. ญี่ปุ่นจะเรียกเดือนนี้ว่า “อุซึกิ” โดยย่อมาจากคำว่า “อุโนะฮานะซึกิ” (เดือนแห่งดอกอุซึกิ) ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากเดือนนี้เป็นเดือนที่ดอกอุซึกิเบ่งบาน ซึ่งเดือนดังกล่าวยังถือได้ว่าเป็นเดือนแห่งรอยต่อในการเริ่มปีงบประมาณและเริ่มปีการศึกษาใหม่ด้วย โดยตามโรงเรียนและบริษัทต่าง ๆ จะจัดพิธีปฐมนิเทศขึ้น

ศัพท์ตามฤดูกาลของเดือน เม.ย. จึงเกี่ยวข้องกับดอกไม้เป็นส่วนใหญ่อันถือเป็นลักษณะพิเศษของเดือนนี้ นอกจากคำว่า “ซากุระ” ซึ่งมีปรากฏให้เห็นอยู่แล้วนั้น ยังมีคำว่า “ฮานะกุโมริ” (ลวดลายบนท้องฟ้าที่เต็มไปด้วยเมฆบาง ๆ ในช่วงที่ดอกซากุระบาน) “ฮานะบิเอะ” (การที่อุณหภูมิลดลงอย่างรวดเร็วในช่วงที่ดอกซากุระบาน) และ “ฮานะฟุบุกิ” (การที่ดอกซากุระร่วงหล่น) อีกด้วย โดยจะสังเกตได้ว่าศัพท์ทุกคำล้วนชวนให้รู้สึกถึงความหมายอันลึกซึ้งและแสดงถึงความงามของภาษาญี่ปุ่นได้เป็นอย่างดี